

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

5 Vtrum possit tabellionis munus exercere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

dum comparat: ideo enim voluntate propria sisti in iudicio procurat, ergo, cum in hoc negotio non consulatur commodum seu favori ipsius excommunicati, decisio illius capit. Intelleximus, non procedit in huiusmodi reo voluntario, sed solum in coacto. Et confirmatur, nam huiusmodi reus moraliter vim habet, & efficaciam actoris: nam ipse promouet licet, & auctorem ad agendum compellit, vt, verbi gratia, in casu I. Diffamare. C. de Ingeniis manumissis, quia apud iudicem procurat, vt alius probet se esse seruum eius, quamuis posita in ea lite se gerat vt reus, tamen reuera ipse cepit agendo contra alium, qui illum diffamabat, & se iactabat esse dominum eius: ergo merito huiusmodi communicatio per modum rei voluntarij excommunicato nō conceditur. De qua re videri possunt plura apud Innocentium, Abbatem, & alios in dicto cap. Intelleximus, de Iudicijs, & in capit. Cum inter, & cap. Dilecti filii, de exceptione. ad nostrum enim institutum hæc sufficiunt.

SECTIO V.

Virum excommunicatus possit tabellionis munus exercere.

Dicendum in primis est, tabellionem quamdiu excommunicatus est, non posse licite munus suum exercere propter prohibitionem generalem, quam ex vi excommunicationis habet non communicandi cum alijs: constat enim non posse tale munus exerceri absque humana communicatione. Et ob eandem rationem alij etiam non possunt huiusmodi tabellione excommunicato vti ad instrumenta faciendā, cum id non possint consequi, nisi communicando cum illo. Quanta verò sit grauitas huius culpæ ex dicendis constabit.

Statim enim occurrit dubitatio de alijs tractata, an tabellio ita sit per excommunicationem exclusus ab vſu sui muneris, vt si instrumenta aliqua conficiat, inualida sint, neque eis fides, quæ instrumentis publicis debetur adhibenda sit. Loquimur autem per se & ex vi excommunicationis, quæ publica & nota sit: nam si sit occulta, ex superioribus iam constat generalis regula, acta ab excommunicato occulto ratione publici muneris valida esse, etiam si facta à publico futura essent nulla: quia ob publicam vilitatem ipsa Respublica, seu Ecclesia supplet illum defectum iuxta l. Barbatius. ff. de Offic. prator. De excommunicato ergo publico est sententia communis Canonistarum, acta ab illo in officio tabellionis nulla esse. Imo generalius principium eorundem Doctorum est, acta ab excommunicato publico virtute publici officij ipso facto nulla esse. Ita docent in c. Ad probandum, de re iudic. & ex illo textu id colligunt, quamuis ibi solum de iudice, imo & de Ecclesiastico iudice, vt supra animaduerti, sermo sit: ipsi autem ad quodlibet publicum officium id extendunt, quale esse tabellionis officium manifestum est: ergo acta ab excommunicato ex vi huius muneris nulla erunt. Secundo, & principaliter hoc probant ex cap. Nullus, quæ 3. vbi sic habet Stephanus Papa: Nullus anathematizatorum suscipiatur, nec à quoquam credantur quæ ab eis dicuntur, vel conscribuntur: ergo instrumenta ab excommunicato conscripta non faciunt fidem, vt eis credi debeat; ergo sunt inualida: nam valor eorum in hoc solum consistit, quod eis omnino credendum sit. Atque ita intelligit textum illum Turrecremata, ibi cum alijs.

Vtrumque vero fundamentum difficultatē habet: primum quidem habet totam illam, quam supra de iudice tetigimus, quæ hic magna est, tum quia capit. Ad probandum, de iudice in terminis lo-

Fr. Suarez tom. 5.

A quitur: & ideo maiori probabilitate extendi potest ad iudicem secularem, quam ad tabellionem, vel ad quodlibet aliud ministerium, tum etiam quia iudex habet iurisdictionem, per cuius subtractionem, vel suspensionem actus eius irriti efficiuntur: at tabellio iurisdictionem non habet, vt per se notum videtur, & fusè tractat Abbas in cap. Sicut te, ne Clerici, vel Monachi, num. 12. & sequentibus: non est ergo similis vtriusque ratio. Rursus dictum cap. Nullus, non videtur satis probare à tabellione excommunicato nulla esse: quia ibi non est sermo in specie de tabellione, sed generatim dicitur, vt non credantur quæ ab excommunicato dicuntur, aut conscribuntur: quod ad accusatorem, & ad testem, & ad quamlibet aliam personam, tam in iudicio, quam extra iudicium dirigi potest: & ita Turrecremata ibi verba illius textus tam ad accusatorem, quam ad testem accommodat, referens alios. At vero neque accusatio, neque testimonium verbo, vel scripto datum ab excommunicato, est ipso iure nullum, nisi repellatur: ergo nec tabellionis ministeriū. Quod ergo in eo textu dicitur, non credantur, prohibio quædam est, sicut ibidem dicitur, non suscipiantur: vel sicut alij actus communicationis cum excommunicato prohibentur, ex vi tamen huius simplicis prohibitionis non irritantur: ergo idem erit in presenti.

Dices hoc ipso quod scripturæ factæ ab excommunicato credi prohibentur, necesse est, vt suum valorem amittant, & consequenter nulla, & irritæ fiant; quia totus valor talium scripturarum est, vt eis sit adhibenda fides, imò non solum vt possit sed etiam vt debeat adhiberi. Si ergo illis potest fides denegari, vel potius deneganda est, sit necessario vt inualida sint, & nullius momenti in suo ordine. Respondetur huiusmodi scripta ab excommunicato credenda non esse vel antecedenter (vt sic dicam) vel si solâ eius auctoritate fiant. Dico autem antecedenter: quia admittendi non sunt, vt talia scripta faciant. Dico etiam, si solâ eius auctoritate fiant, quia si tabellio apud eos, qui illius excommunicationem ignorant, per dolum, & fraudem ad scripturam faciendam se ingerat; tunc satis verisimile est scripturam illam inefficacem, & inutilem esse propter rationem ex illo textu sumptam, quod vnusquisque potest, vel potius debet ei non adhibere fidem. At vero si partes ipsæ vel ob necessitatem, & causam rationabilem, vel certe quia graue non existimant participare in hoc cum excommunicato, illum admittant ad scripturam publicam faciendam, iam tunc siue licite, siue illicite antecedenter dici possunt credere excommunicato illum admittendo, vt fide dignum ad scripturam faciendam, & quoad hoc iam violarunt, vel non seruauerunt legem latam in dicto. cap. Nullus: Vnde videtur vterius consequi, postea non posse illam scripturam rejicere vt inualidam, vel insufficientem: quia iam cessarunt iuri suo; & quod semel placuit, amplius displicere non potest, vt dicitur in regula 21. iuris, in 6. Sic ergo acta à tabellione publice excommunicato, si fiant ex consensu partium non ignorantium eius excommunicationem, videntur esse rata, & valida ita vt & ad inducendam obligationem, & ad fidem faciendam sufficiant. Et ad hoc confirmandum valere possunt, quæ de Tabellione tractat Panormitanus in dicto cap. Sicut te, dicens, aliquando esse validum instrumentum eius ex consensu partium factum, quod alias non esset: quia est veluti actus iurisdictionis voluntariæ, quæ extra territorium operatur ex consensu partium.

Hæc ergo opinio in foro conscientie mihi videtur vera, nimirum quod scriptura ab excommunicato facta inter aliquos ex consensu eorum obligationem in conscientia indicat: vel si sit testamentum, valida sit institutio hæredis in eo facta quoad

Aa forum

Cap. Nullus. expl. casus.

Tabellio. n. scriptura si valida, debet contrahentes consentire excommunicationi.

Opinio affirm. præfertur in foro conscientie.

Quid de
foro exte-
riori.

forum conscientiarum; quia nullum video ius irritans, unde oppositum sufficienter probetur: & alioqui rationes factæ pro materia morali videntur efficaces. De foro autem exteriori, an in illo possint, vel debeant tales scripturæ admitti, id propriis auctoribus remitto. Credo tamen, consuetudinem esse seruandam; quoad hoc communem Canonistarum sententiam, & illud principium generale, quod acta à publico excommunicato ratione publici muneris sunt ipso iure nulla, satis esse vñ recepta: ideoque ab eis discedendum non esse in foro exteriori. Et ideo simpliciter dici possunt huiusmodi acta à tabellione excommunicato esse nulla: nam valor eorum maxime in ordine ad illud forum attenditur: & valor ille, quem habere possunt in ordine ad conscientiam, magis oriri videtur ex naturali obligatione, quā habet contrahentes, aut litigantes ad veritatem, seu fidelitatem seruandam, quacunque ratione satis de illa constet; aut alio simili naturali principio.

6. Unde etiam obiter colligo, regulariter loquendo, grauiter peccare excommunicatum munus tabellionis exercendo, quia res est satis grauis, cum sit actio publici muneris, & officij, præterquam quod sequi possunt multa incommoda, & lites ex huiusmodi abusu.

7. Sic ne ali-
quid circa
tabellionis
munus in-
nouatū per
Extravag.
Admenda-
da.

Hic vero necesse est in particulari exponere, an circa hoc aliquid innovatum sit per Extravagantem, Ad eundem, in alijs excommunicationibus præteream, quæ incurrunt ob Clerici percussione, si publice sint, non tamen nominatim pronuntiatæ. Et in primis certum est, tabellionem sic excommunicatum, quantum est ex se, non posse licite suum munus exercere, propter generalem rationem supra datam, quod nullum priuilegium illi concessum est. De alijs vero, qui opera huiusmodi tabellionis vti volunt, certum est eos non peccare in hac participatione, quia eis prohibita non est. Quo fit, vt si ratione illorum tabellio id faciat: vel quia ex officio tenetur, vel propter aliquam sufficientem necessitatem, aut commoditatem eorum, etiam ipse nihil in eo actu, & communicatione peccet; at si absque vlla necessitate, vel ratione ab alijs inducatur, & ipse peccat exercendo, & alij ad malum inducendo.

8. Acta non
denuntiatio
tabellione
in vtroque
foro sunt
valida.

Nihilominus vero addo, acta ab huiusmodi excommunicato valida nunc esse tam in foro interiori, quam exteriori. Probatur, tum quia ille in ordine ad hoc vitandus sit, perinde se habet, ac si esset occultus: tum etiam quia, vt paulo antea dicebam, hoc munus tabellionis comparatur sui iurisdictionis voluntariæ, sed dictum est supra, huiusmodi excommunicatum non esse priuatum iurisdictione voluntaria: & ideo acta ab illo ex tali iurisdictione valida esse: ergo idem dicendum erit de actis ab huiusmodi tabellione. Oportet tamen, necessarium esse, vt partes, seu illi, ad quos pertinet talis vsus, vel quorum voluntate, & consensu scriptura fit, voluntarie, & non ex ignorantia excommunicatum ad tale ministerium admiserint: tunc enim optime præcedunt rationes factæ. At vero si ex ignorantia id fecerint, cum nunquam voluerint excommunicato communicare, neque ad hoc obligentur per dictam Extravagantem, vt sæpe dixi, liberum eis erit in exteriori foro iuri antiquo vti, nullamque fidem illis scriptis præstare. Quanquam etiam possint, si velint, ea acceptare, sicut eis liberum est, cum tali excommunicato communicare: & tunc iam solida manebunt, & firma, nec poterunt amplius eas repudiare: quia iam perinde se habent, ac si à principio ex certa scientia, & voluntate facta fuissent.

Modo par-
tes scientes
excommuni-
cationem
voluntarie
illu admi-
serint.

9. Vltimo tandem circa hunc tabellionem inquiri potest, an si excommunicatus existens tabellio factus est, acta ab illo postea valeant. Quidam enim

Canonistæ negant esse valida, non solum si durante excommunicatione, sed etiam si post absolutionem illa efficiat: quia putant, eum non esse tabellionem, sed eius muneris collationem à principio nullam fuisse, tanquam ordinatam ad actum tali excommunicato prohibitum, iuxta regulam cap. Si celebrat, de Clerico excommunic. ministr. Hanc vero sententiam falsam esse opinor, & collationem illius muneris peccaminosam quidem fuisse, & ad summum irritandam, non tamen ipso facto irritam: quia ex cap. Si celebrat, non plus probatur, neque aliunde probari potest. Quapropter quando ille priuatus non fuerit illo munere sic recepto, acta ab illo ratione talis muneris valida erunt, si post absolutionem fiant: si vero durante excommunicatione, seruanda erunt ea, quæ de tabellione excommunicato generatim diximus.

SECTIO VI.

Vtrum excommunicatus ad testimonium ferendum admitti possit, aut debeat.

N hæc res est certa, & communis regula, non posse excommunicatum licite testimonium ferre, nec ab alijs admitti: ex illo generali principio, quod omnis communicatio prohibita est excommunicato, & cum excommunicato hæc autem actio humana communicatio est, vt per se patet. Est ergo talis communicatio prohibita, & ideo in specie etiam prohibetur in cap. Decernimus, de Sentent. excom. in 6. vbi etiam dicitur, iudices seculares per censuram compellendos esse, vt excommunicatos in testes non admittant: tenentur ergo ipsi ex officio eos replere, etiam si partes nihil obiciant, vel eos voluntarie admittant. Vnde in cap. Veniens, 2. de Testib. in fine, vt quidam, qui excommunicati esse dicebantur, possent testimonium ferre, ait Pontifex: Volumus, vt ad cautelam absoluantur eosdem, vt vocati ad testimonium, libere valeant pro vtriusque parte testari.

Solum ab hac generali regula excipitur causa fidei, nam in fauorem eius admittuntur testes etiam excommunicati ad probandum contra hæreticos, & fautores, receptatores, & defensores eorum, vt habetur in cap. In fidei, de Hæreticis, in 6. vbi Glossa hoc limitat, vt solum habeat locum, quando in illa causa inquisitionis proceditur: quia in principio illius textus dicitur, in negotio inquisitionis hæreticae prauitatis. Sed sine dubio est falsa interpretatio: quia iuxta vsum, & appropriationem nominis negotium inquisitionis, dicitur quælibet causa, quæ ab Inquisitoribus fidei ratione sui muneris tractatur, siue via inquisitionis stricte sumpta, siue accusationis, & denunciationis in ea procedatur. Licet enim inquisitorum nomen ad illos iudices significandos peculiariter accommodatum est, fortasse quia illo procedendi modo præcipue vtuntur ad veritatem indagandam: nihilominus totum eorum officium, vel negotium Inquisitionis appellatur. Igitur in toto illo, quatenus causa fidei in eo agitur, admitti debet excommunicati testimonium, quacunque ratione in causa procedatur, cum moderatione tamen & circumstantijs, quæ in eodem textu clare satis proponuntur. Extra hunc vero casum nunquā potest excommunicatus in testem admitti in iudicio: quia generalis prohibitio communicationis, & specialis de non admittendis testibus, vniuersalis est in dicto cap. Decernimus, & in iure nulla alia exceptio inuenitur.

Statim vero occurrit interrogatio, de quo excommunicato hoc intelligendum sit, occultone, an publico, tam secundum ius antiquum, quam secundum nouum Extravagantis, Ad eundem. Et quidem proceditur in